

Αγιορείτες Θρακικής καταγωγής και αγιορείτικα μετόχια στη Θράκη

/ Πεμπτούσια

Από την ίδια πατρίδα και Καλύβη ήταν ο Πνευματικός Ιωάσαφ († 1880), που άφησε φήμη σπουδαίου εξομολόγου[40]. Την ίδια φήμη είχε και ο συμπατριώτης του Πνευματικός Δαμασκηνός, Γέροντας της Καλύβης των Αρχαγγέλων, στην οποία έζησε αυστηρή ασκητική ζωή. Συνεδέετο με πολλούς αρχιερείς κι άρχοντες της Κωνσταντινουπόλεως[41]. Ο υποτακτικός του Γέρων Νικήτας († 1890) υπήρξε μαθητής του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου κι ακόλουθος του ασκητικού πνεύματος του Γέροντός του. Εκοιμήθη σε μεγάλη ηλικία[42].

Διακριτικός πνευματικός ήταν και ο ιερομόναχος Γεράσιμος († 1914), που διακρίθηκε και ως ησυχαστής, νηστευτής και μουσικός[43]. Ο μοναχός Ιωάσαφ († 1947) της Καλύβης των Αγίων Αναργύρων έμεινε γνωστός ως ένας άριστος μοναχός[44]. Ο Γέρων Ιωάσαφ της Καλύβης του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου για την αρετή του είχε σχέσεις με τον άγιο Νεκτάριο Πενταπόλεως, που ήταν από τη Σηλυβρία[45]. Ο ιερομόναχος Χρυσόστομος († 1952) της ίδιας Καλύβης ήταν σπουδαίος ψάλτης και καλλιγράφος[46].

Η Καλύβη των Εισοδίων της Θεοτόκου στη σκήτη της Θεοπρομήτορος έχει μια ιδιαίτερη σχέση με την Α. Θράκη. Πρώτος μιας ευλογημένης σειράς Μαδυτινών

Αγιαννανιτών μοναχών, που προστίθενται στους παραπάνω που μόλις αναφέραμε, είναι ο Γέρων Θεόφιλος († 1798-1918). Νέος υπέστη πολλά δεινά στην πατρίδα του από τους Τούρκους. Μπροστά του αποκεφάλισαν τον πατέρα του με το σκαλιστήρι στα κτήματά τους παρά τον Ελλήσποντο. Στην ηλικία των δεκαεπτά ετών κατέφυγε στα βουνά με τον παππού του για να σωθεί.

Κατόπιν πήγε στην Κωνσταντινούπολη και διδάχθηκε τη βυζαντινή μουσική από σοφούς δασκάλους τον συμπατριώτη του μητροπολίτη Προύσης Χρύσανθο και τον Χουρμούζιο τον Χαρτοφύλακα. Νέος ήλθε στο Άγιον Όρος, όπου μόναζε κι ο ανηψιός του Διονύσιος, που ήταν μουσικοδιδάσκαλος. Δόθηκε σε μεγάλη άσκηση κι ο ύπνος του, κατά τον Μέγα Αρσένιο, ήταν μία ώρα την ημέρα. Διακρίθηκε ως άριστος μουσικοσυνθέτης, μουσικοδιδάσκαλος και ιεροψάλτης. Έργα του υπάρχουν τυπωμένα και χειρόγραφα. Ο Γέρων Θεόφιλος είχε σχέσεις μ' επίσημα πρόσωπα· τον συμπατριώτη λόγιο μητροπολίτη Αμασείας Άνθιμο και άλλους. Πηγαίνοντας προσκυνητής στον Πανάγιο Τάφο στα Ιεροσόλυμα, σε μεγάλη ηλικία, πέρασε από την πατρίδα του. Ήταν η μόνη φορά που εξήλθε του Αγίου Όρους. Εκοιμήθη σε ηλικία 120 ετών[47].

Ο Γέρων Θεόφιλος έκειρε μοναχό τον Άνθιμο, γιο της αδελφής του Μαρίας, της οποίας οι Τούρκοι φόνευσαν νέο τον σύζυγό της και προσπαθούσε να τη συνδράμει, τον μοναχό Χερουβείμ, που ήταν αγιογράφος και στο εργαστήρι του μαθήτεψε ο άγιος Σάββας ο Νέος ο εν Καλύμνω († 1948), τον ιερομόναχο Ναθαναήλ, που ήταν εξαδελφος του Ανθίμου, όπως και ο ιερομόναχος Εφραίμ, και τέλος οι ευγενείς αυτάδελφοι ιερομόναχοι Μιχαήλ και Γαβριήλ, που χειροτονήθηκαν από τον ενάρετο συμπατριώτη τους επίσκοπο Μετρών και Αθύρας Δοσίθεο, που ασκούσαν στην Καλύβη του Αγίου Ευσταθίου. Η ευλογημένη αυτή συνοδεία των Μαδυτινών Αγιαννανιτών Θεοφιλέων έφθασε μέχρι τις ημέρες μας κι έδωσε τίμιους μοναχικούς βλαστούς[48].

Το 1868 προσήλθε στη μονή Σίμωνος Πέτρας ο από Κλαυδιουπόλεως μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Δελβίνου και Χειμάρας (1848-1867) μητροπολίτης Παντελεήμων (1801-1805), ο οποίος μετονομάσθηκε Σίμων κι έζησε παρά το σπήλαιο του αγίου Σίμωνος του Μυροβλύτου. Γεννήθηκε στη Μάδυτο και ο πατέρας του ήταν ιερέυς. Προσέφερε όλη του την περιουσία στη μονή κι έζησε ειρηνικά τα τελευταία του επτά έτη με ταπείνωση και ησυχία. Η ζωή του όλη ήταν δοσμένη σε αγώνες και θυσίες. Χαρακτηρίζεται ως «μέγας της εθνικής ελευθερίας εργάτης» και «λίαν εγκρατής και σώφρων»[49].

Η Μάδυτος ήταν πόλη με βαθειά θρησκευτικότητα, είχε αρκετές εκκλησίες, παρεκκλήσια και μονές, όπως του Τ. Προδρόμου, του Μ. Βασιλείου, του Αγίου Ευθυμίου Μαδύτου και της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Έδωσε αρκετούς μοναχούς

στο Άγιον Όρος και αρκετούς αρχιερείς στην Εκκλησία. Εκτός αυτών που αναφέραμε από τη Μάδυτο ήσαν ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας Χριστοφόρος ο Β΄, ο αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, ο πρώην Φλωρίνης Χρυσόστομος Καβουρίδης και άλλοι[50].

Από τους τελευταίους μεγάλους ευεργέτες της μονής Εσφιγμένου είναι ο αδελφός αυτής ιερομόναχος Γρηγόριος († 1894) από την Καλλιόπολη[51].

Εκτός των παραπάνω, από τη μελέτη των διαφόρων μοναχολογίων των ιερών μονών, του περασμένου και του παρόντος αιώνας, βρήκαμε αρκετά ονόματα Θρακών, περί τα τριακόσια με περισσότερους μοναχούς στις μονές Μ. Λαύρας, Ιβήρων, Παντοκράτορος και Ξηροποτάμου, περισσότερα στοιχεία των οποίων σε άλλη ευκαιρία θ' αναφέρουμε, για να μη κουράσουμε τώρα.

Αδελφός της μονής Ξηροποτάμου υπήρξε ο επίσκοπος Μελισσηνός Παμφίλου (1857-1920) από τις Σαράντα Εκκλησίες, που χειροτονήθηκε σε χωροεπίσκοπο Ταταούλων και το 1914 προήχθη σε μητροπολίτη Μαρωνείας.

Αδελφός της μονής Μεγίστης Λαύρας είναι ο νυν μητροπολίτης Καρπάθου και Κάσου Αμβρόσιος Παναγιωτίδης, που γεννήθηκε στην Ξάνθη το 1939 και προσήλθε στη μονή της μετανοίας του αρκετά νέος.

Ο αδελφός της μονής Παντοκράτορος αρχιμανδρίτης Αθανάσιος από την Καλλιόπολη υπήρξε λόγιος αυτής και ο αρχιμανδρίτης Αθανάσιος από τη Μάδυτο προσήλθε σε αυτή από τον συμπολίτη του αρχιμανδρίτη Στέφανο Παντοκρατορινό, από τον οποίο εισήχθη στη Μεγάλη του Γένους Σχολή. Στη συνέχεια διετέλεσε καθηγητής και σχολάρχης της Αθωνιάδος Σχολής, απόφοιτος της Θεολογικής Σχολής Αθηνών, στρατιωτικός ιερέυς, προϊστάμενος κεντρικών ναών των Αθηνών και αρχιγραμματεύς της Ι. Κοινότητας του Αγίου Όρους[52].

Βιβλιογράφος μουσικού βιβλίου της μονής Ζωγράφου είναι ένας Θεόδωρος (1728) από την Αίνο[53].

Ο αρχιμανδρίτης Θαλλέλαιος Δημητριάδης υπήρξε Βατοπεδινός μοναχός και μαθητής της Αθωνιάδος Σχολής. Γεννήθηκε στην Αίνο της Θράκης, στην οποία επέστρεψε μετά οκταετή παραμονή στο Άγιον Όρος, και διορίστηκε αρχιερατικός επίτροπος από τον μητροπολίτη Αίνου Ιωακείμ Γεωργιάδη. Στους διωγμούς του 1914 και 1915 υπεραμύνθηκε των καταδιωκόμενων χριστιανών κι αγωνίσθηκε υπεράνθρωπα να περισώσει την περιουσία τους. Για τους αγώνες του εξορίστηκε στα Μάλγαρα, αγαπήθηκε και τιμήθηκε πολύ από πολλούς[54].

Αδελφός της μονής Ζωγράφου υπήρξε ο ιερομόναχος Νεόφυτος από την

Αδριανούπολη, που είναι συντάκτης των βίων των αγίων και των ιστορικών των θαυματουργών εικόνων της μονής[55].

Θεωρούμε πως και μόνο με όσα παραπάνω αναφέρθηκαν φαίνεται καθαρά η βαθιά θρησκευτικότητα και η πίστη των ευσεβών κατοίκων στην Ορθοδοξία των ελληνικότατων περιοχών της Θράκης. Μεταξύ των πολλών μονών της Θράκης και του Αγίου Όρους είχαμε συχνή επικοινωνία με την ανταλλαγή επισκέψεων προς μελέτη, άσκηση και ησυχία.

Τα πολλά επίσης αγιορειτικά μετόχια στις αναφερόμενες περιοχές, με τους σεβάσμιους και διδακτικούς Αγιορείτες Γέροντες Οικονόμους ήταν μία προβολή του αθωνικού πνεύματος. Οι μονές: Μ. Λαύρας· είχε μετόχι στην Αδριανούπολη, Βατοπεδίου· στο Διδυμότειχο, στα Γανόχωρα, στην Ηρακλείτσα και στο Καργάτσι, με την προσοδοφόρο λίμνη Μπουρού και τον γραφικό ναό του Αγίου Νικολάου, που διατηρείται μέχρι σήμερα και τα έσοδα του μετοχίου διατίθενται για τη λειτουργία της Αθωνιάδος Σχολής, Ιβήρων· στο Διδυμότειχο, με γυναικεία μονή στην Κορνεοφωλεά, στην Αδριανούπολη, στη Στρωμνίτσα με αρχαίο ναό του Γενεσίου της Θεοτόκου, στην Ηρακλείτσα με μεγάλο ναό και στη Σαμοθράκη, Καρακάλλου· στην Καλλίπολη, Διονυσίου· στη Φιλιπούπολη και Στενήμαχο, Φιλοθέου· στην Αδριανούπολη και άλλα.

[Συνεχίζεται]

40. Όπ.π.

41. Όπ.π., σ. 21.

42. Όπ.π.

43. Όπ.π.

44. Όπ.π.

45. Όπ.π.

46. Όπ.π., σ. 22.

47. Όπ.π., σ. 27 κ.ε.

48. Όπ.π., σ. 32 κ.ε.

49. Μωυσέως μοναχού, «Ηπειρώτες Σιμωνοπετρίτες», ανάπτυπο από το Ηπειρωτικό Ημερολόγιο, Ιωάννινα 1983, σσ. 127-129.

- 50.** Παπαδοπούλου Χ., Μάδυτος, η πόλις της χερσονήσου, Αθήναι 1890.
- 51.** Σμυρνάκη Γ., όπ.π., σ. 650.
- 52.** Προσκυνητάριον της Ιεράς Μονής Παντοκράτορος, Θεσσαλονίκη 1993, σ. 99.
- 53.** Καδά Ν.Σ., «Τα σημειώματα των χειρογράφων του Αγίου Όρους (Μονή Ζωγράφου)», ανάτυπο από τα Βυζαντινά 17, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 149.
- 54.** Κωταρά Ευγενίου αρχιμ., Η σύγχρονος ελληνική ιεραρχία, σσ. 539-541.
- 55.** Καδά Ν.Σ., όπ.π., σ. 158.